

Nr 624

Av herrar Hagberg och Holmberg, *angående skattepolitiken m. m.*

(Lika lydande med motion nr 510 i Första kammaren)

Finansministern framhöll under årets remissdebatt att den vanliga inkomstskatten under 1950-talet har tredubblats, medan bolagsskatten under samma tid har varit praktiskt taget oförändrad. Redan detta illustrerar att skattepolitiken under denna tid icke har utformats efter de principer som tidigare påstods vara regeringens ledstjärna, nämligen att i allt högre grad »förskjuta den samlade skattebördan i riktning mot de stora inkomsttagarna och förmögenhetsägarna».

Därtill kommer emellertid att skattepolitikens orättvisor framför allt manifesteras däri att indirekta skatter och avgifter alltmer kommit att inta en dominerande plats bland statsinkomsterna. Genom skatteformer, som inte tar hänsyn till olika personers ekonomiska bärkraft, tar staten nu in ungefär två tredjedelar av sina inkomster. Även genom en tilltagande förskjutning av den direkta skatten från progressiva till proportionella skatteuttag har statsmakterna frångått de demokratiska principerna för skattepolitiken.

Det är ett övergrepp mot elementär rättvisa att en person med medelgod arbetarinkomst tvingas betala lika mycket i socialavgifter som rika människor med exempelvis en miljon kronor i årsinkomst — och kanske därtill bestående främst av arbetsfri inkomst genom räntor och aktievinster.

Den allvarligaste invändningen mot de senaste årens skattepolitik kan anföras i fråga om införandet av allmän omsättningsskatt. Vi kan för vår del inte godkänna det vanliga svepskälet för denna skatteform, nämligen att den skall ge staten inkomster för att finansiera viktiga socialreformer som arbetarrörelsen har genomdrivit under kamp mot de borgerliga partierna. Medel kan anskaffas till dessa statsutgifter utan att frångå linjen om en demokratisk skattepolitik. Den största reformen, allmänna tjänstepensioneringen, finansieras genom en bättre metod, och det skulle man kunna göra även i andra fall. Genom en förhållandevis ringa procentuell ökning av bolagsskatten och förmögenhetsskatten skulle stora belopp tillföras statskassan. Vi har för vår del ställt förslag om en begränsning av rustningskostnaderna, som visserligen främst är motiverat med andra skäl, men som också skulle frigöra skattemedel för angelägna demokratiska reformer.

Omsättningsskatten framstår såsom särskilt stötande därför att den bi-

drar till prisförhöjningarna på livets nödtröft. Det framgår av officiell statistik att genomsnittligt en tredjedel av utgifterna för en arbetarfamilj med vanlig inkomst består av kostnader för livsmedel. Andra dominerande poster i en sådan familjbudget är hyra och klädkonto. Under drygt en tioårsperiod har livsmedelskostnaderna fördubblats, och detta har i viss grad åstadkommits genom omsättningsskatten. Hyreskostnaden har under samma tid ökat med 63 procent.

Enligt vår mening bör det företas en genomgripande demokratisering av hela skattesystemet, men i avvaktan på detta kan bl. a. den åtgärden omedelbart vidtagas att omsättningsskatten på livsmedel slopas.

Åläggandet för kommunerna och landstingen att i mycket betydande omfattning ekonomisera rent statliga uppgifter, exempelvis grundskoleverksamheten, sjukvården m. m. får i princip likartad effekt skattemässigt som metoden att öka de indirekta skatternas andel av statens totala skatteinkomster. Resultatet blir nämligen att utgifter som borde finansieras genom statlig progressiv beskattning i stället uttages genom den kommunalt proportionella. Denna ytterligare belastning för mindre inkomstagare har skärpts även på detta område, eftersom statsbidragen för diverse angelägna arbetsuppgifter som staten ålagt kommuner och landsting att utföra på många punkter starkt minskat.

I en motion till årets riksdag har vi yrkat, att kommunernas utgifter för det obligatoriska skolväsendet skall i avvaktan på eventuell total statlig finansiering maximeras till 2 kronor per skattekrona inom kommunen, innebärande att överskjutande kostnader gäldas via statsbudgeten. De ovan anförda motiven för en sådan begränsning av kommunernas kostnader inneslutes också i den nämnda motionen, vilken i övrigt lägger tyngdpunkten på nödvändigheten av att lätta kommunernas ekonomiska börda så att förverkligandet av riksdagens beslut om den nya grundskolan kan överallt och maximalt ske under 1960-talet.

Detta är emellertid samtidigt en fråga om kommunernas och landstingens möjligheter att över huvud taget utan en orimligt hög skattesats klara sina åligganden. I många kommuner i vårt land tar skolkostnaderna redan nu hälften eller mera av kommunens samtliga inkomster. Ett förverkligande av skolreformen i enlighet med riksdagens anvisningar kommer att betydligt öka denna procentuella andel. Att lätta denna tunga börda finner vi således angeläget med hänsyn såväl till en mera rättvis fördelning av skattebördan olika inkomstskikt emellan som med tanke på kommunernas ekonomiska svårigheter och angelägenheten av att snarast möjligt och i fullt mått förverkliga den stora grundskolereformen.

Frågan om förvärvsavdrag för kvinna, som har hemmavarande barn under 16 år, har tidigare varit uppe till behandling i riksdagen, och senast vid höstriksdagen 1962 beslöts införa rätt till förvärvsavdrag icke endast till förvärvsarbetande gift kvinna utan även till ensamstående man eller kvinna

med hemmavarande barn under 16 år. Maximibeloppet är nu 2 000 kronor och kvotavdraget 20 %. Detta maximibelopp täcker i dag icke på långt när de faktiska kostnaderna för barnens vård i samband med arbete utom hemmet. En höjning av förvärvsavdraget är därför berättigad.

Vid en inkomst av 8 500 kronor kan maximum av förvärvsavdraget nås, och vi anser, att maximum bör ligga vid omkring 15 000 kronor. Vid en höjning av förvärvsavdraget till 4 000 kronor kan man vid en inkomst av 14 800 kronor utnyttja maximum. Kvotavdraget, som nu är 20 %, måste även höjas så att de lägre inkomsttagarna får en bättre ställning. Vi anser, att utöver grundavdraget på 300 kronor ett kvotavdrag av 30 % bör fastställas.

Vid föregående avtalsrörelse uppnåddes beslut om en grupplivförsäkring, som har trätt i kraft från och med år 1963. Kostnaden för denna, 92 kronor, betalas av arbetsgivaren men påföres den försäkrades inkomst och är således skattepliktig för den enskilde. Samtidigt har man rätt att vid deklaration göra avdrag för försäkringsutgifter. Genom att schablonavdraget för försäkringsavdrag fastlås vid maximibelopp kan många inte utnyttja avdrag för hela kostnaden för försäkring. För att grupplivförsäkringen och beslutet om att arbetsgivaren helt skall stå för kostnaden inte skall bli förfuskad, anser vi det därför befogat att höja schablonavdraget för försäkringar med 100 kronor.

Sammanfattningsvis vill vi sålunda förorda,

att de huvudsakliga skolkostnaderna överföres från kommunen till staten, att livsmedlen undantas från beskattning,

att den avgiftsfria inkomsten för avgifter till folkpension och sjukförsäkring höjes till 2 250 kronor för ensamstående och 4 500 kronor för äkta makar,

att schablonavdragen med hänsyn till den införda grupplivförsäkringen höjes med 100 kronor,

att förvärvsavdragen för ensamstående förälder eller för gift kvinna med hemmavarande barn höjes till 4 000 kronor, det s. k. kvotavdraget från 20 % till 30 %,

att bolagsskatten höjes till 50 % av den beskattningsbara inkomsten, samt

att förmögenhetsskatten höjes till 2 %.

Vi föreslår med hänvisning härtill,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t understryker att dessa förslag skall beaktas av den arbetande skatteutredningen.

Stockholm i januari 1963

H. Hagberg

Helmer Holmberg